

ANKARA
HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
**UZAKTAN EĞİTİM UYGULAMA VE
ARAŞTIRMA MERKEZİ**

YÖNETİM BİLİŞİM SİSTEMLERİNDE ÇAĞDAŞ YAKLAŞIMLAR

Dersin Genel Hedefleri

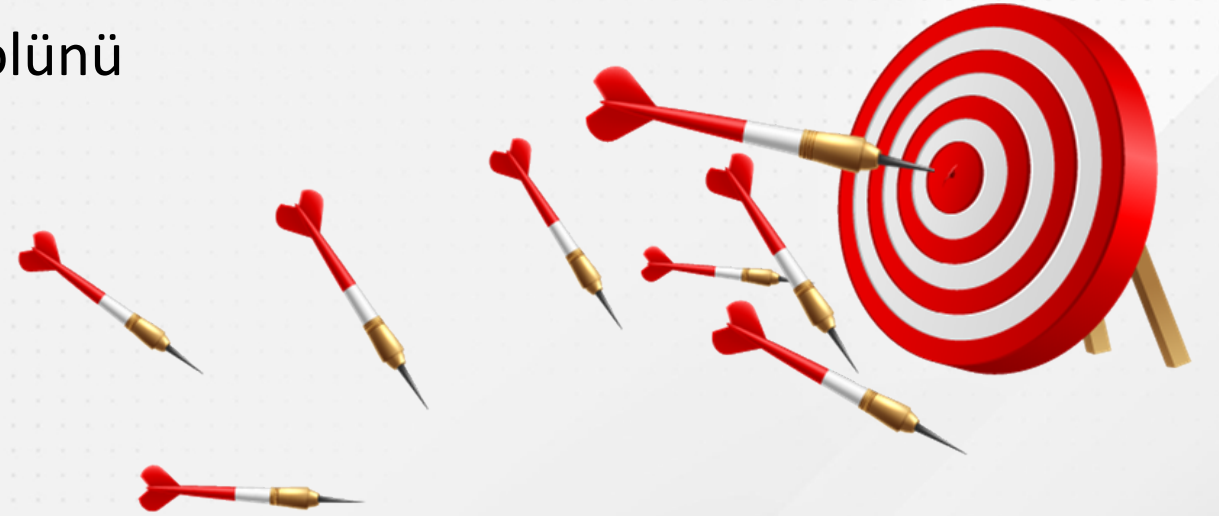
- Çeşitli bilgi sistemi türleri arasındaki farkları açıklayarak tüm yönetim seviyeleri için bilgi sistemi gereksinimlerinin belirlenmesinin önemini bilir.
- Bilgi sistemleri sorunlarını belirlemede eleştirel düşünme becerilerini kullanır ve sorunlara yönelik donanım ve yazılım çözümleri hakkındaki mevcut literatürü araştırır.
- Çeşitli iş sorunlarını çözmek için hangi bilgi teknolojisi araçlarının kullanıldığını belirler.
- BT stratejisi tanımlar ve kurumsal strateji ile uyumunu açıklar.

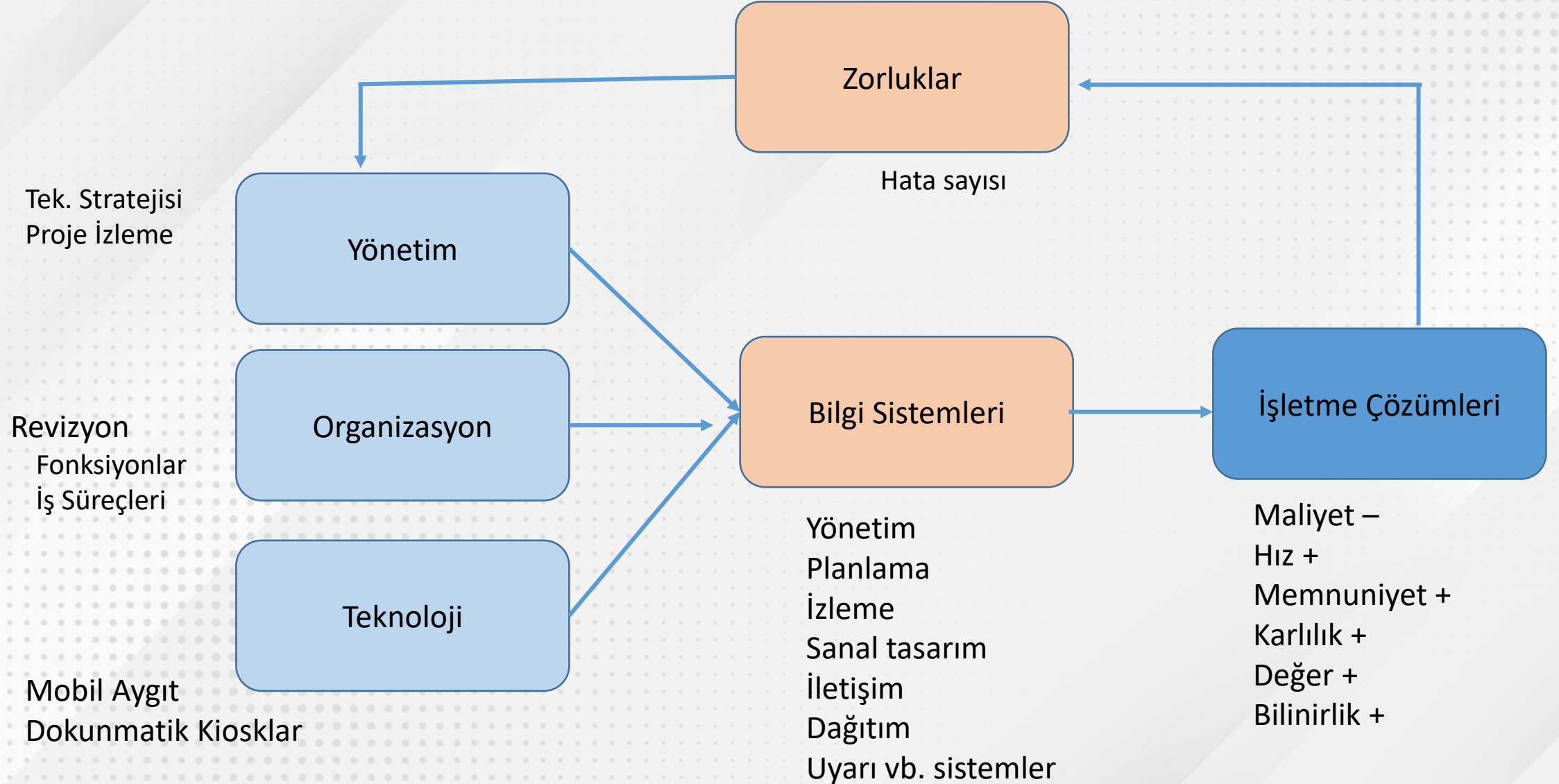
HAFTA 1. BİLGİ SİSTEMLERİ

Bölüm Hedefleri

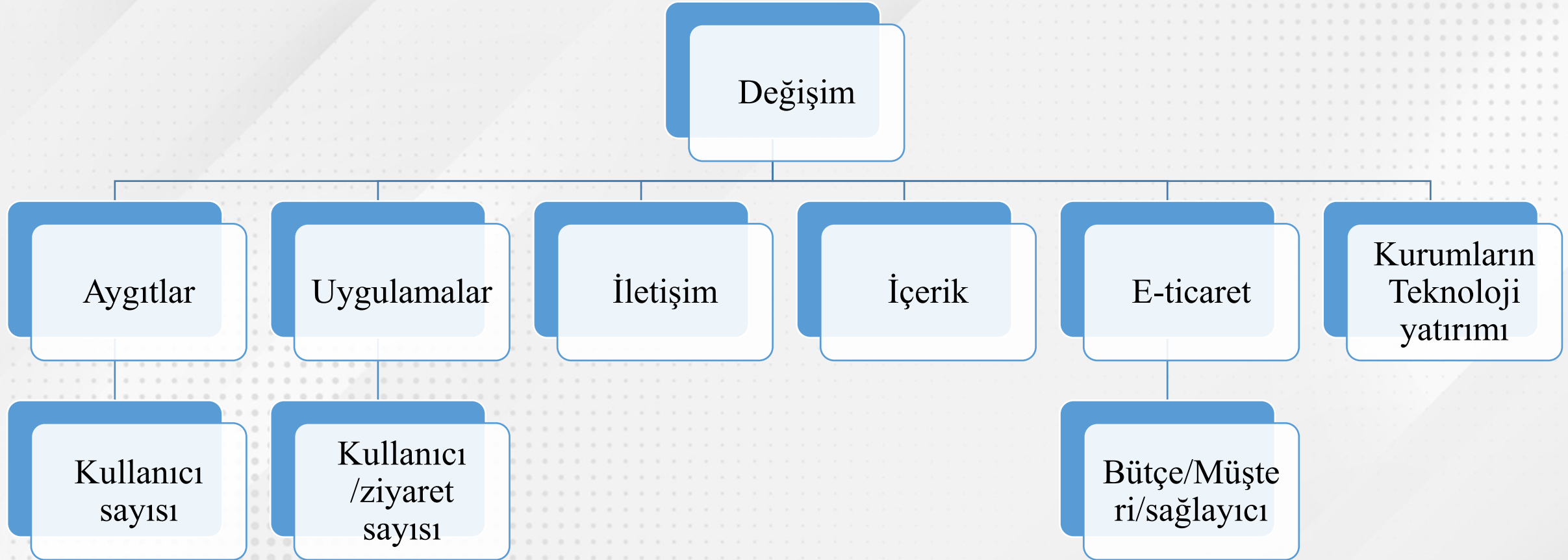
- Bilgi sistemlerinin temel işlevlerini öğrenir.
- Bilgi sistemlerinin rekabet avantajı sağlamasındaki rolünü anlar.
- Bilgi sistemlerinin iş süreçlerini nasıl desteklediğini bilir.
- Bilgi sistemlerinin organizasyonlardaki rolünü kavrar.

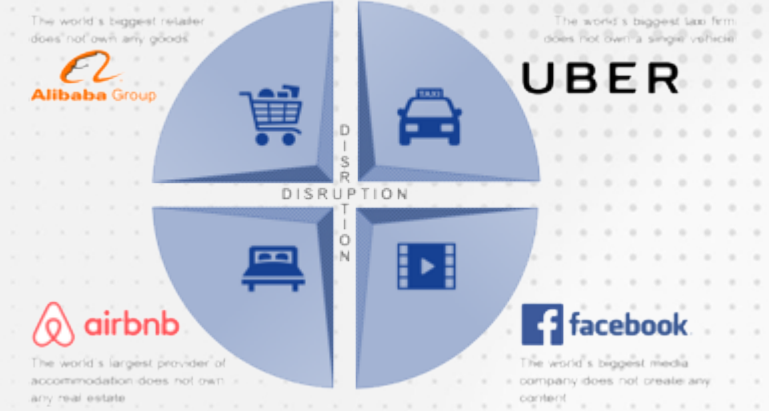
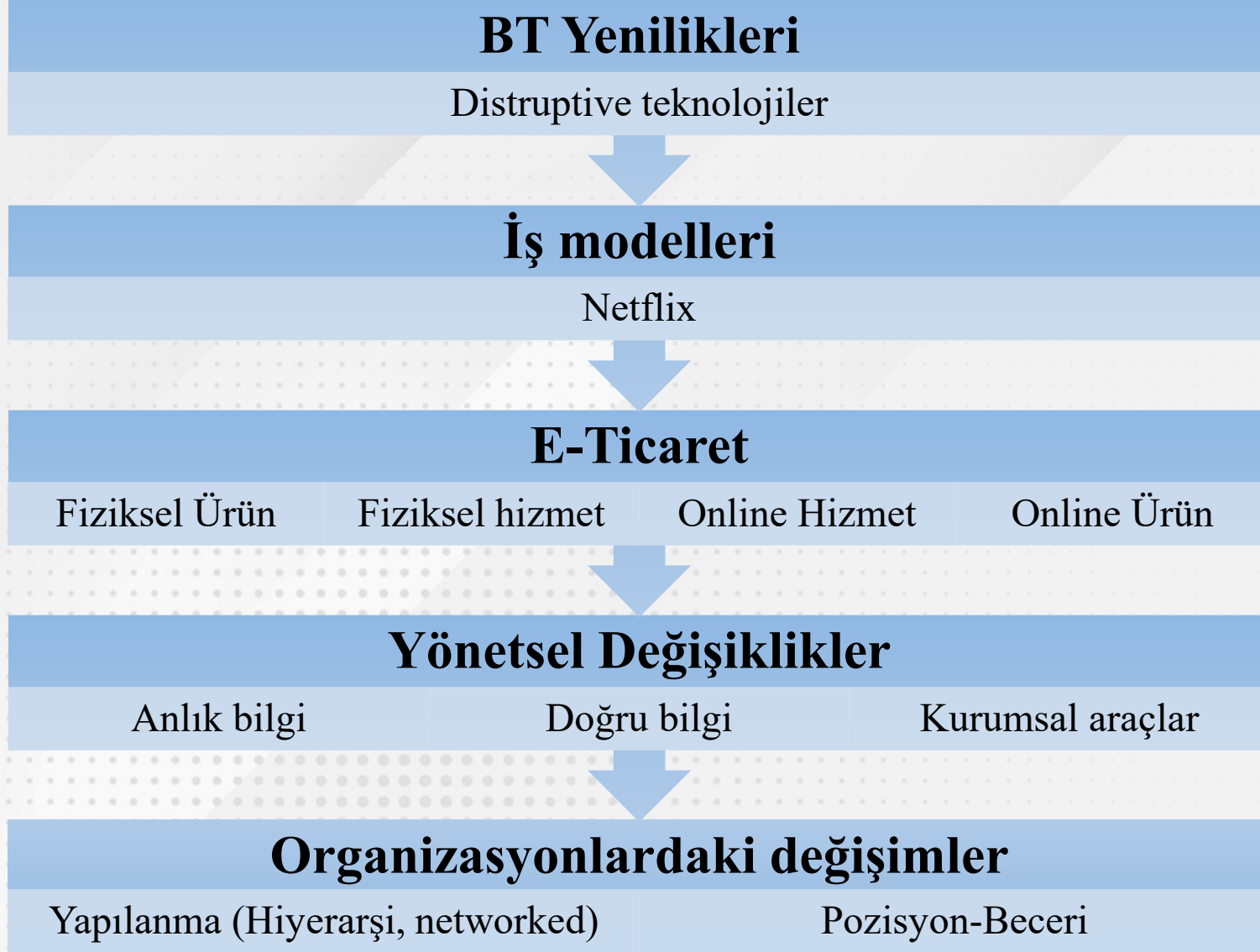
1.1. Bilgi Sistemleri ve Bilgi Sistemlerinin Organizasyonlardaki Yeri

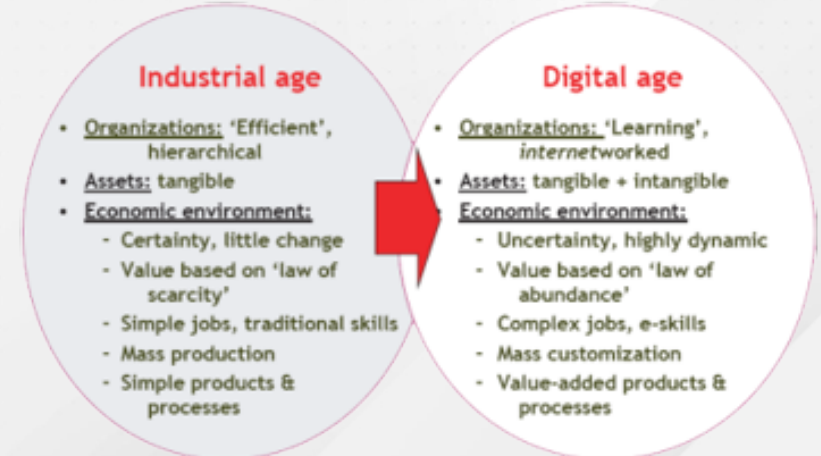
1.2. Günümüz İşletmelerinde Bilgi Sistemlerinin Rolü

1.2.1. YBS'yi Popüler Yapan 5 Neden

<https://www.fostec.com/en/competences/strategy/disruptiv-e-business-model-development/>

1.2.2. Küreselleşme Fırsatları

- Maliyet
- Erişim Olanağı
- Operasyon Maliyeti
- İş Modeli Yaygınlaştırma

Radyoloji
Çağrı merkezi
Danışmanlık

·
·
·

1.2.3. Dijitalleşmenin Ortaya Çıkışı

Dijital işletmeler birçok farklı boyut ile tanımlanabilir.

Dijital işletme; çalışanlarıyla, tedarikçileriyle ve müşterileri ile çok önemli iş ilişkilerini elektronik ortamda yerine getiren ve yöneten bir işletmedir.

Dijital İşletmelerde Temel İşletme Süreçleri, organizasyonun tümünü saran dijital ağlar veya farklı işletmelere bağlantılar yapılarak yerine getirilir.

İş Süreçleri;

İşletmelerin belirli bir çıktı, ürün veya hizmet üretmek için özgün olarak koordine ettikleri ve yerine getirdikleri birbiri ile ilişkili mantıksal görev veya davranışlardır.

Yeni bir ürün geliştirmek veya bir sipariş girmek, bir pazar planı oluşturmak, çalışanların temin edilmesi, iş süreçlerinden bazılarıdır.

İşletmelerin bu iş süreçlerini gerçekleştirme şekilleri zaman zaman işletmenin rekabetçi gücünü de oluşturabilmektedir.

1.2.3. Dijitalleşmenin Ortaya Çıkışı

Temel işletme varlıkları olan;

- ❖ zihinsel beceri
- ❖ temel işletme yetenekleri
- ❖ finansal ve beşeri varlıklar

artık dijital anlamda yönetilmektedir.

1.2.3. Dijitalleşmenin Ortaya Çıkışı

Dijital İşletmelerin Özellikleri

Dijital bir işletmede, kritik bir kararı desteklemek için **gerekli bir bilgi parçacığı**, işletmede **herhangi bir zaman ve herhangi bir yerde hazır durumdadır**.

Dijital işletmeler, çalkantılı zamanlarda hayatta kalabilmek için **geleneksel işletmelerden daha esnek, çevrelerine karşı daha duyarlı ve çabuk tepki verebilecek** bir durumdadır.

Dijital işletmeler çok daha esnek küresel organizasyon ve yönetim için olağanüstü fırsatlar sunar.

Dijital işletmeler **zaman ve yer faydası** oluşturur.

Zaman faydası; çok dar bir zaman olan mesai günleri ve saatlerinin ötesinde 7-24 hizmet sağlamayı, **Yer faydası** ise; fiziksel sınırların ötesinde küresel bir alanda çalışabilmeyi ifade eder.

1.2.4. Bilgi Sistemlerinin Stratejik İşletme Hedefleri

Bilgi sistemlerini bu kadar önemli yapan şey nedir?

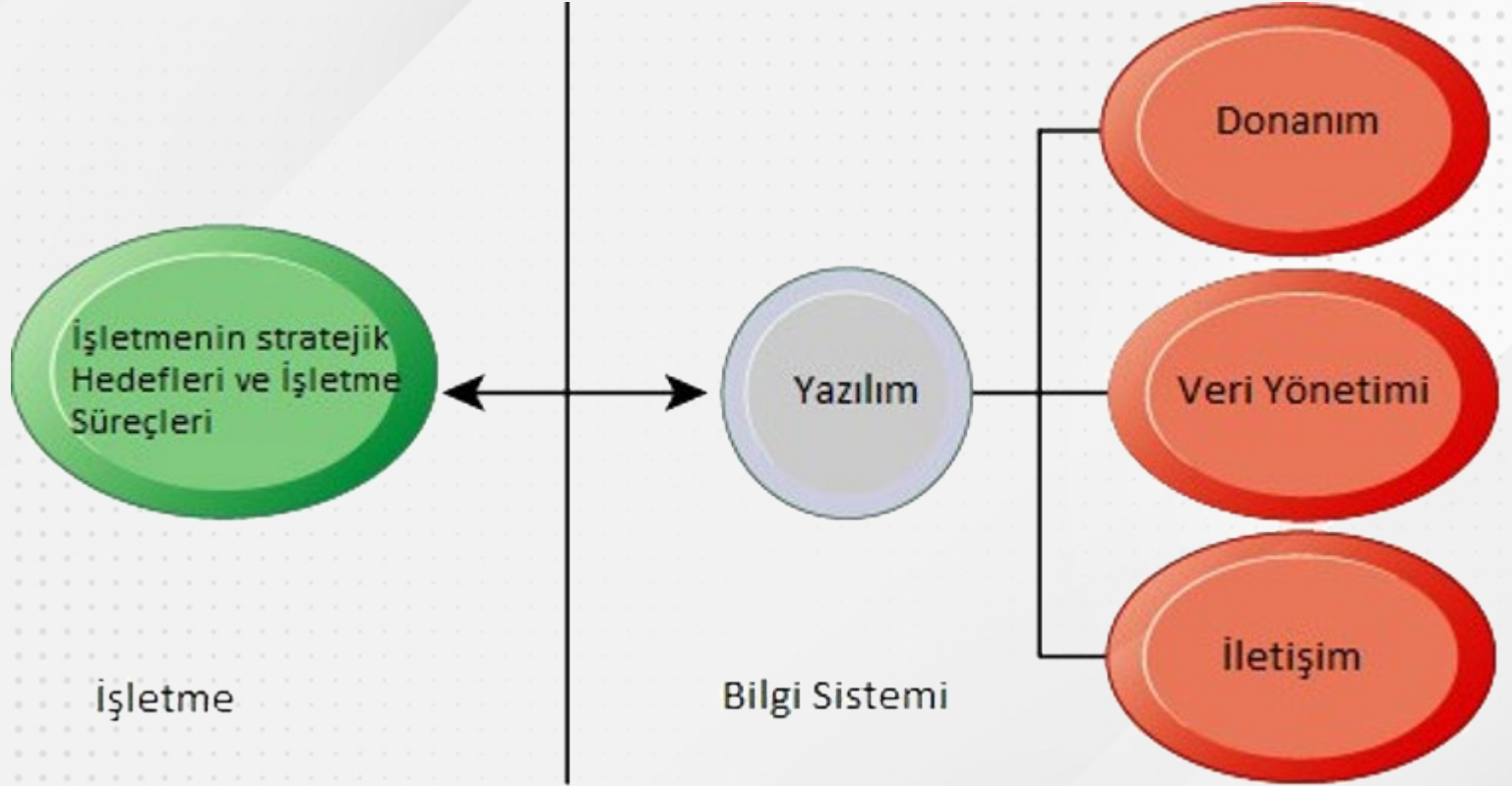
İşletmeler neden bilgi sistemlerine ve teknolojilerine yatırım yapmaktadırlar?

- ❖Ekonominin tüm sektörleri bilgi sistemlerine önemli yatırımlar yapmaksızın neredeyse iş yapamazlar.
- ❖E-ticaret işletmelerinden olan Amazon, eBay, Google gibi firmalar bilgi sistemleri olmadan var olamayacaklardır.
- ❖Bugün hizmet endüstrisi (sağlık, finans, sigortacılık, emlak, seyahat ve eğitim hizmetleri) bilgi sistemleri olmaksızın çalışamaz.

1.2.4. Bilgi Sistemlerinin Stratejik İşletme Hedefleri

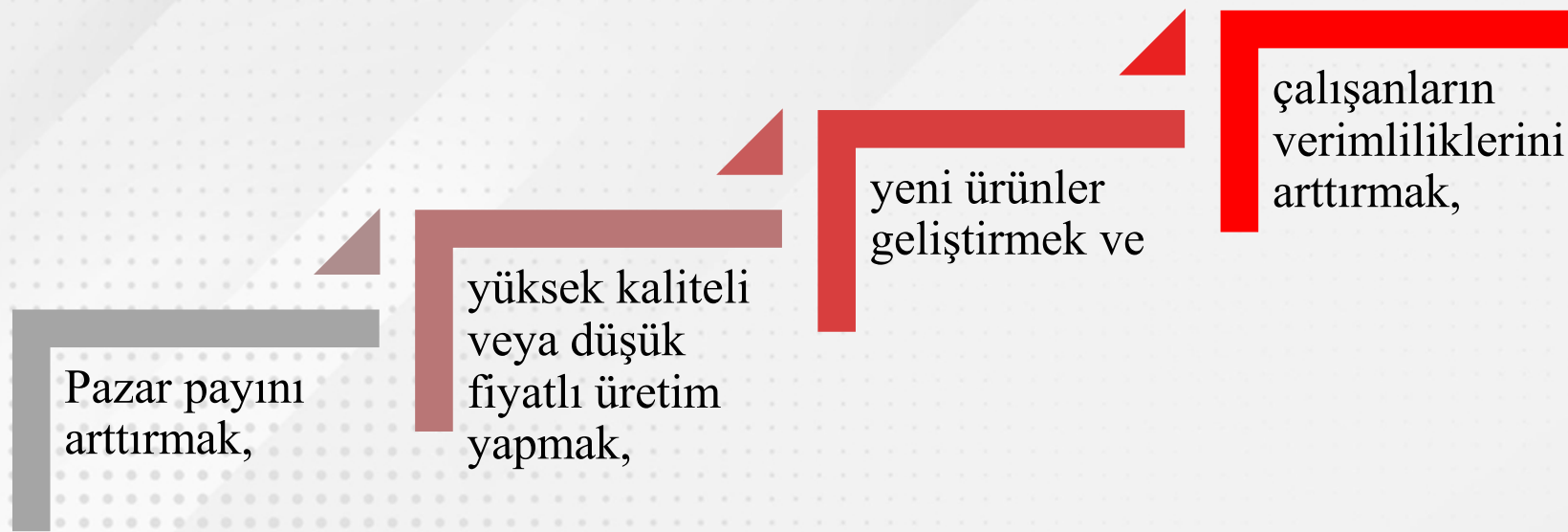
İşletmelerin bilgi sistemleri kullanmaları ile işletme hedefleri ve stratejileri arasında giderek büyüyen bir ilişki vardır.

Hangisi diğerine bağlı ?

1.2.4. Bilgi Sistemlerinin Stratejik İşletme Hedefleri

İşletmelerin gelecek 5 yıl içinde ne yapmak istedikleri, genellikle sistemlerinin ne yapabileceğine bağlıdır.

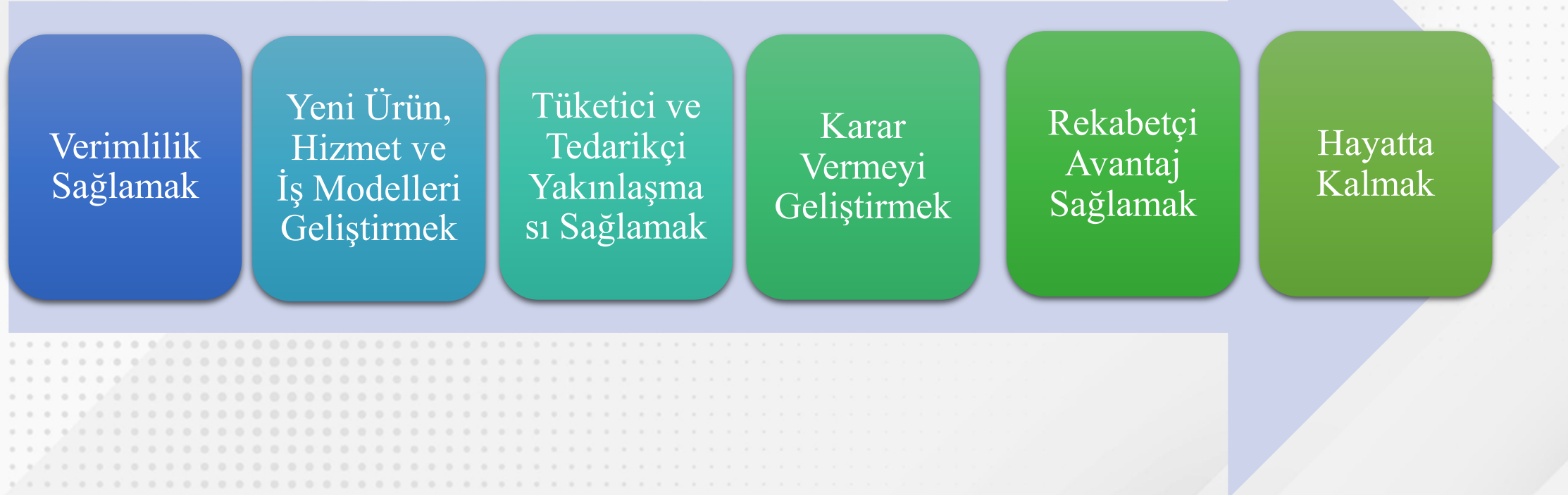

işletmedeki bilgi sistemlerinin kalitesine ve türüne çok bağlıdır

1.2.4. Bilgi Sistemlerinin Stratejik İşletme Hedefleri

İşletmeler özellikle altı stratejik hedefi gerçekleştirmek için bilgi teknolojilerine büyük yatırım yaparlar.

Bu stratejik hedefler;

1.3. Bilgi Sistemlerine Bakış Açısı

Bilişim Teknolojileri

- ❖ Donanım
- ❖ Yazılım

Bilişim Sistemleri

- ❖ İşletmelerde karar vermeyi ve kontrolü desteklemek için bilginin toplanması veya dönüştürülmesi, işlenmesi, saklanması ve dağıtılmasını sağlayan ilişkili bileşenlerin tamamı

1.3.1. Bilgi Sistemi Nedir

Bilgi- Neyin Bilgisi?

Yöneticilere ve çalışanlara destek

yeni ürünler oluşturma,

karmaşık konuları görselleştirme

ve problemleri analiz etme

Bilgi sistemi, işletmelerde planlama kontrol ve karar desteği için; veri ve bilgileri toplamak, işlemek, kaydetmek, dönüştürmek ve yaymak işlevini yerine getiren bütünleşik sistemlerdir.

1.3.1. Bilgi Sistemi Nedir

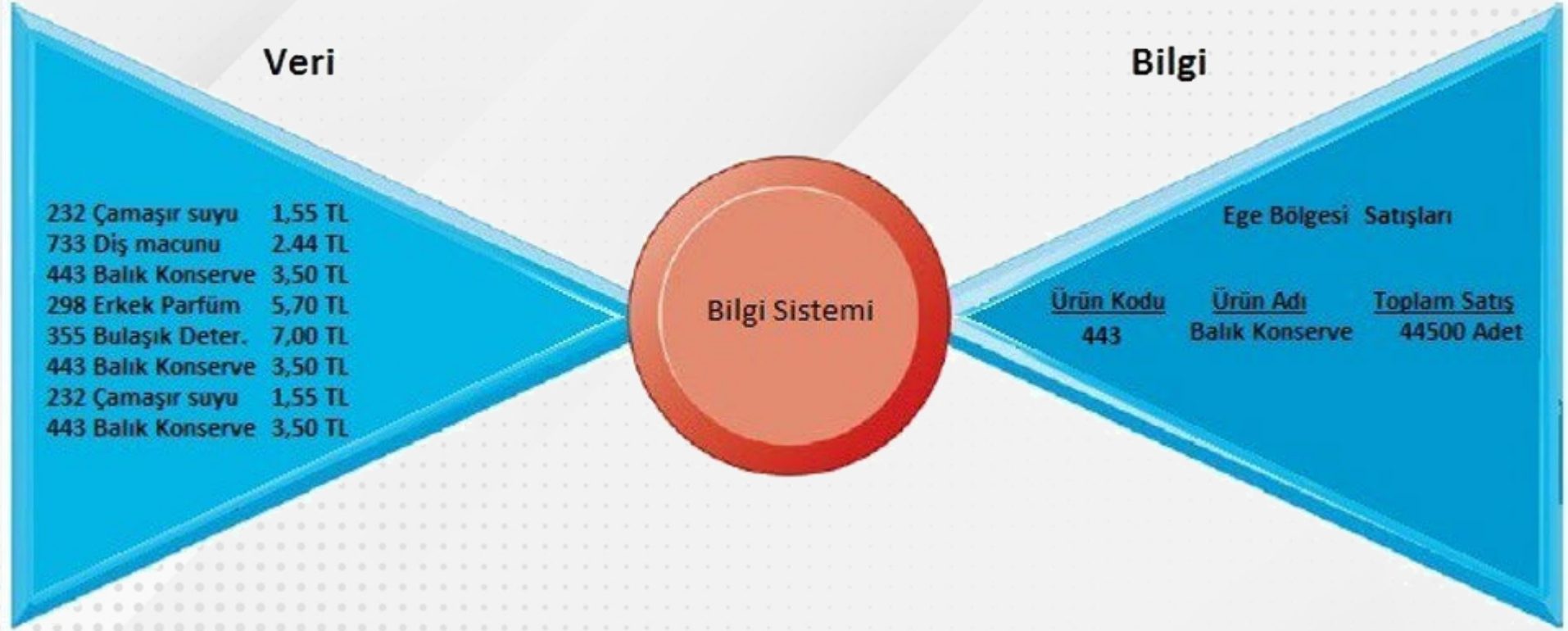

Bilgi; verinin insanlar için anlamlı ve yararlı şekle getirilmiş işlenmiş şeklidir.

Veri; işletmelerde veya fiziksel çevrede meydana gelen, insanların etkin bir şekilde anlamaları ve kullanmalarından önceki ham gerçekler dizesidir.

1.3.1. Bilgi Sistemi Nedir

Örneğin; bir süpermarketteki kasalarda barkodlu ürün tarama verisi

Ne zaman ve hangi mağazada ve miktar ürün satıldığını belirlemek için bir analiz yapılması ile veriler anlamlı bir bilgi

1.3.1. Bilgi Sistemi Nedir

İşletmelerde karar vermek, işlemleri kontrol etmek, problemleri analiz etmek ve yeni ürün veya hizmetler üretmek için ihtiyaç duyulan bilginin, bir bilgi sistemi tarafından elde edilmesi esnasında üç temel faaliyet yerine getirilir.

Bu faaliyetler;

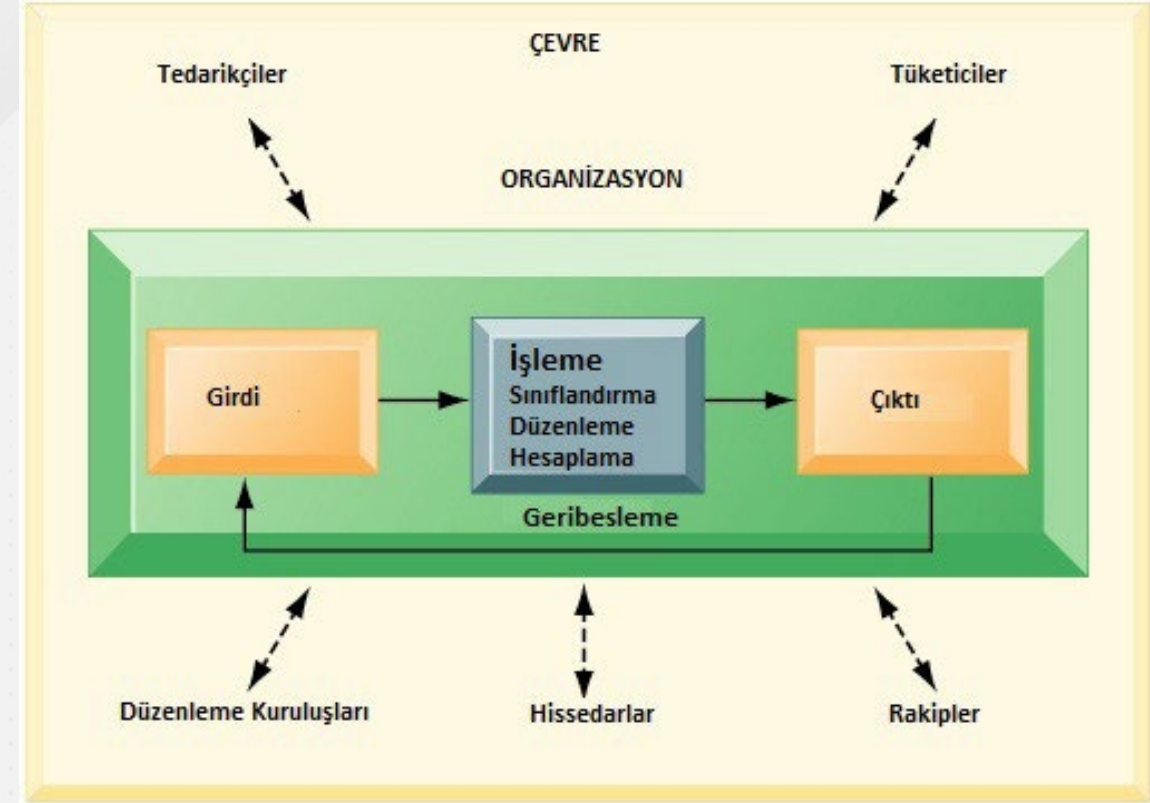
1.3.1. Bilgi Sistemi Nedir

Girdi; işletme içinden veya çevresinden alınan veya toplanan ham verilerdir.

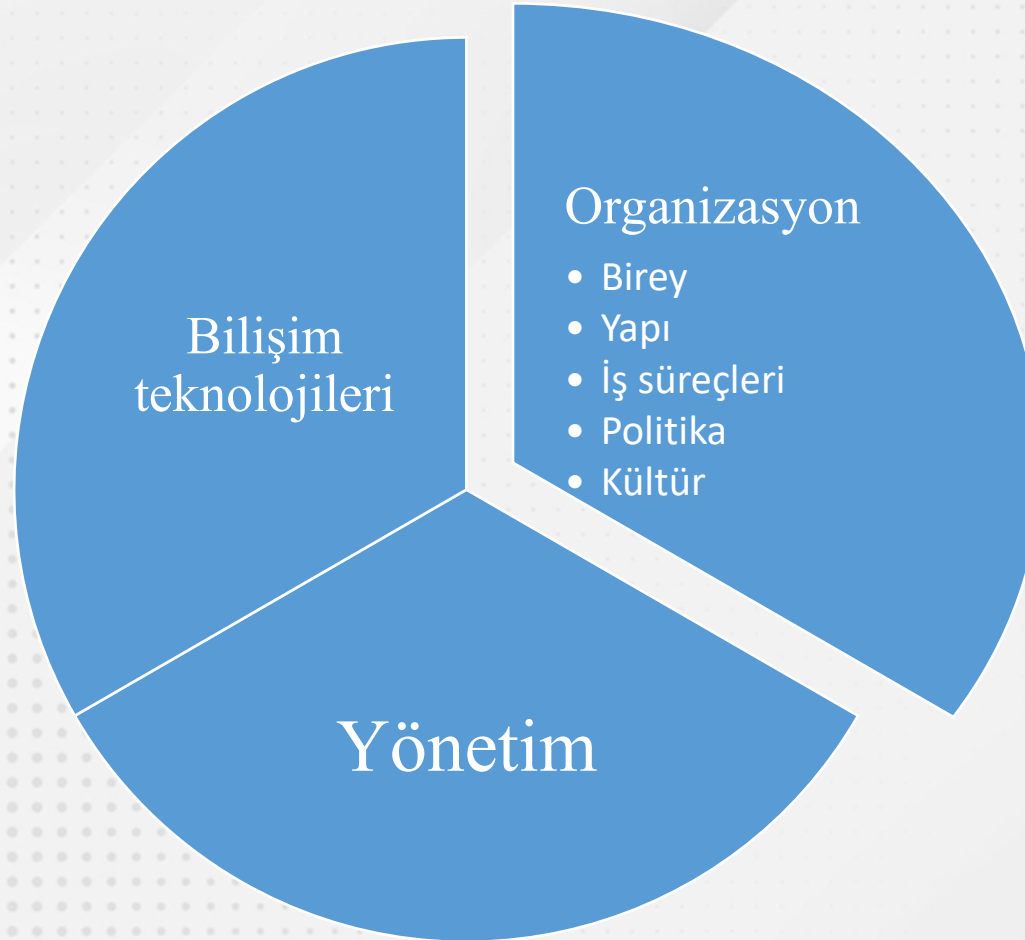
İşlem; ham verilerin anlamlı hale dönüştürülmesi işlemidir.

Çıktı ise, işlenmiş bilginin kullanacak kişiye veya kullanılacak faaliyete gönderilmesi işlemidir.

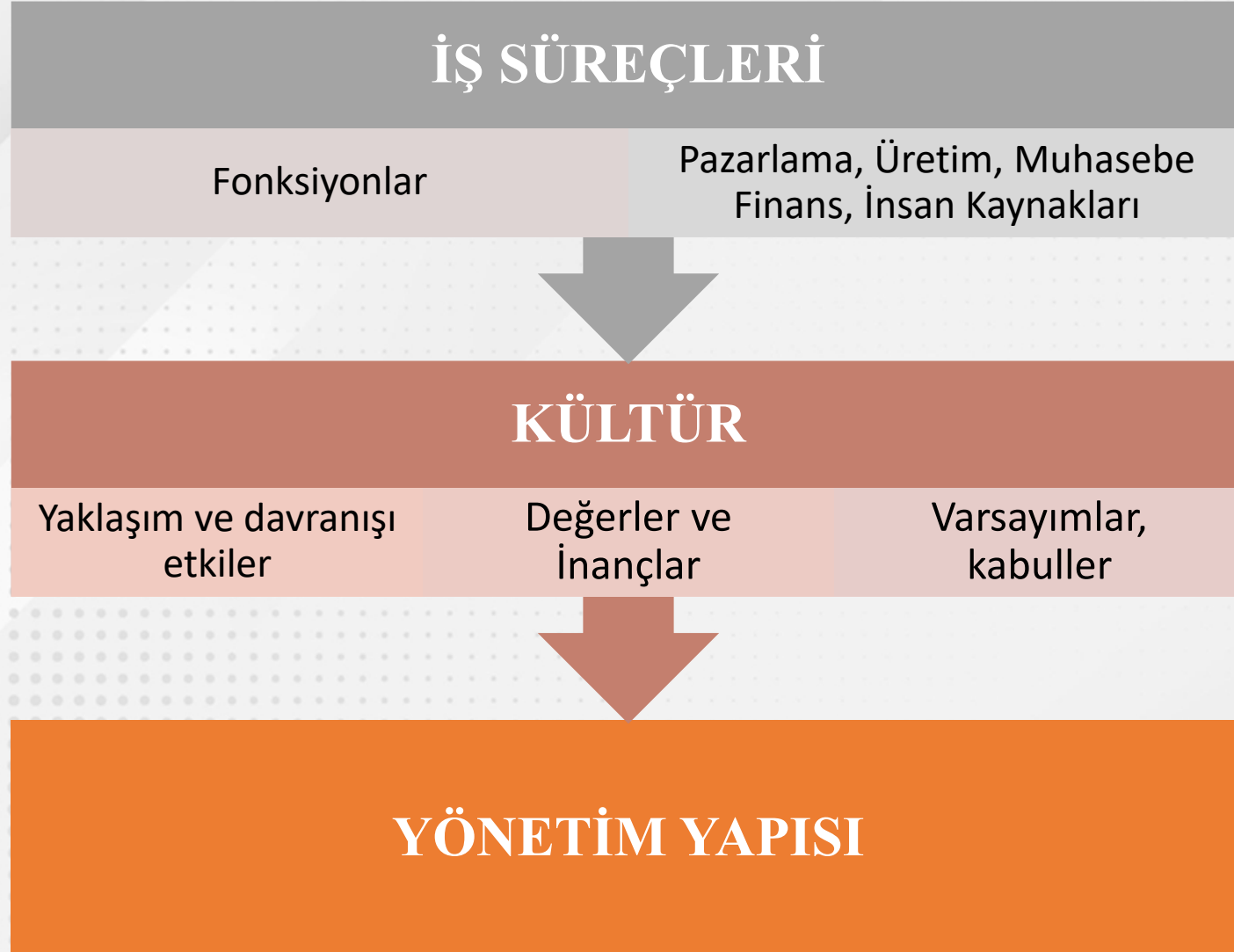
Bu üç temel faaliyet Şekil 3'te gösterilmiştir.

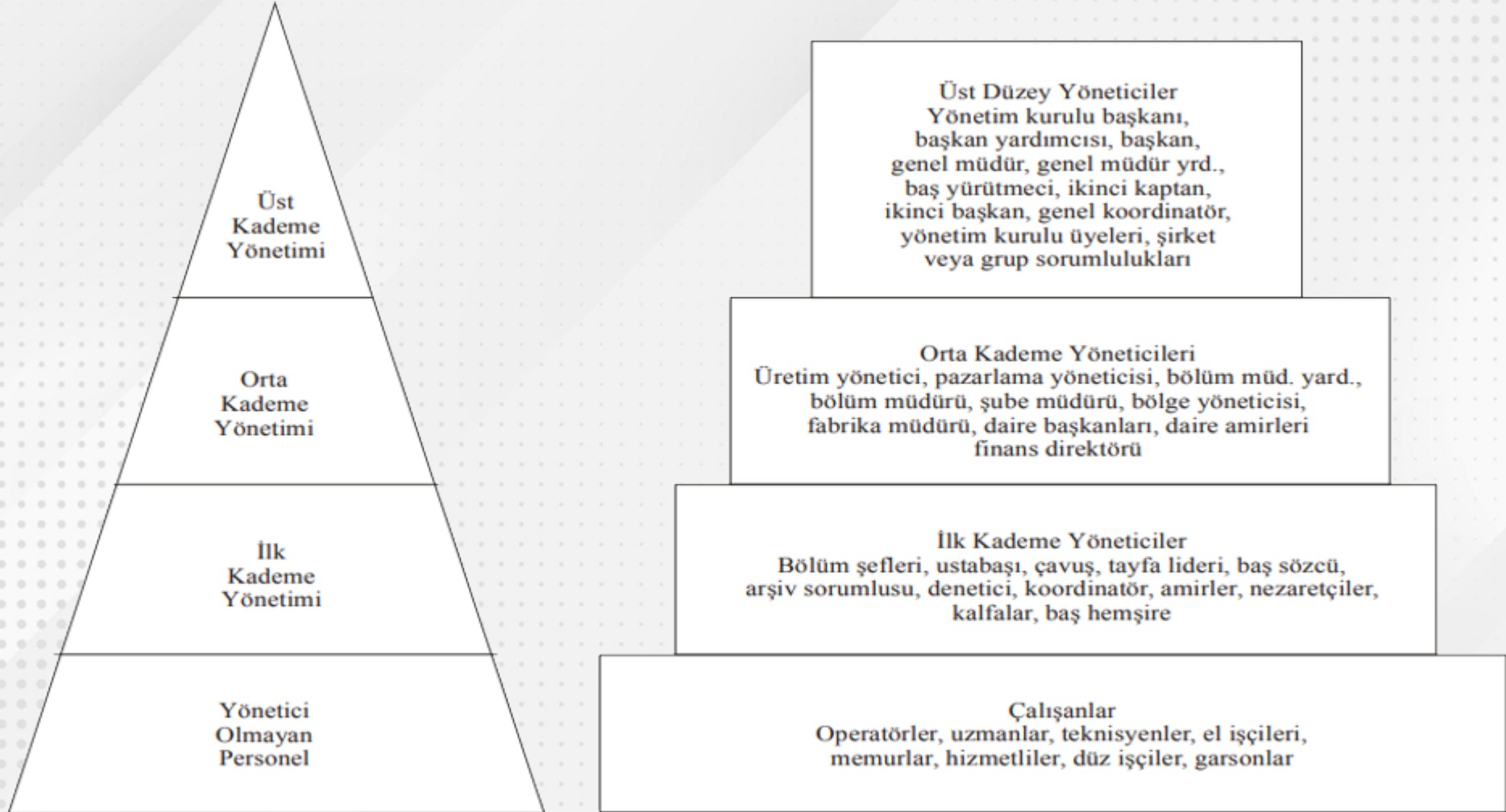
1.3.2. Organizasyon

1.3.2. Organizasyon

1.3.2. Organizasyon

1.3.3. Yönetim

belirli bir işbirliği içinde

bir kurumun sahip olduğu kaynakları/girdileri

- insan,
- madde,
- bilgi ve
- finansal kaynakları

etkin ve yeterli süreçlerle

- planlama,
- örgütlenme,
- liderlik etme,
- kontrol etme

amaçlara ulaştırma

bilim ve sanatı olarak tanımlayabiliriz.

Hedef, Sorun

Strateji

Örgütlenme

Yönetme

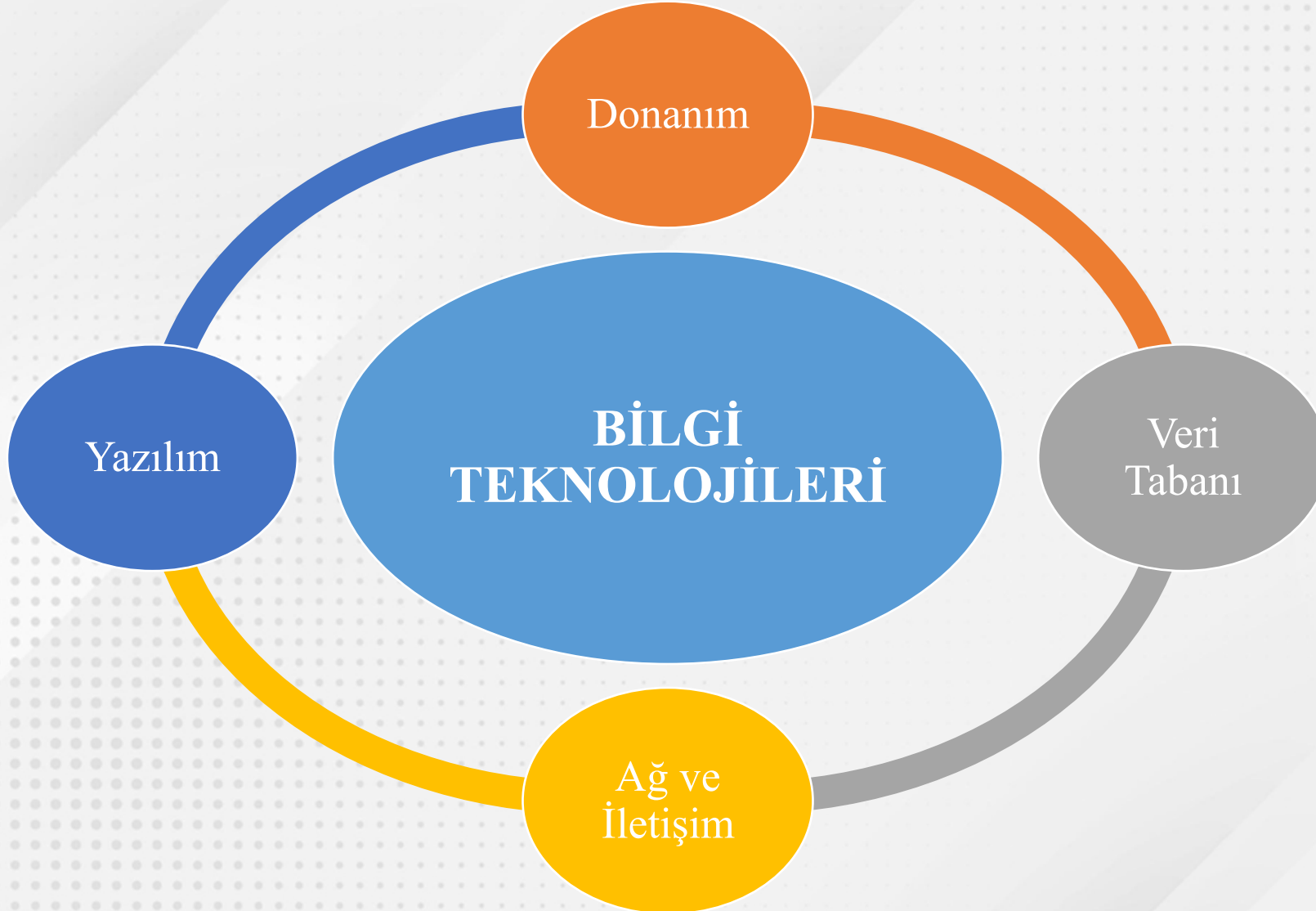

İzleme

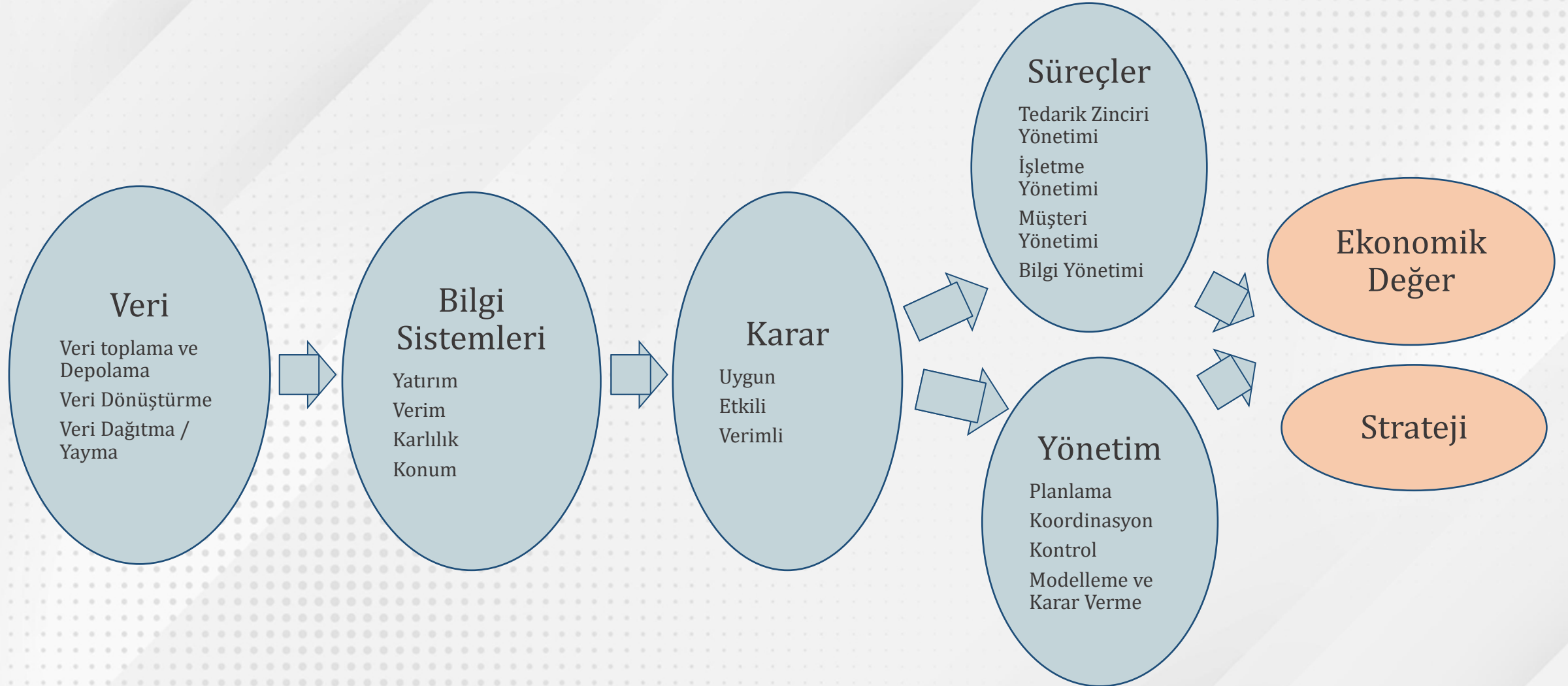

Sonuç

1.3.4. Bilgi Teknolojileri

1.4. Bilgi Sistemlerine İşletme Bakış Açısı

1.4. Bilgi Sistemlerine İşletme Bakış Açısı

**BİLGİ SİSTEMLERİ
SADECE BİR
TEKNOLOJİ Mİ?**

1.5. Bilgi Sistemlerine Çağdaş Yaklaşımlar

1- Teknik Yaklaşım

Bilgisayar Bilimi

Yönetim Bilimi

Yöneylem Araştırması

Hesaplanabilirlik, hesaplama metotları, veri erişim ve saklama yöntemleri ile ilgilenir.

Yönetim uygulamalarına ve karar verme modellerinin gelişimine vurgu yapar.

Organizasyondaki ulaştırma, stok kontrol, işlem maliyetleri gibi bazı seçilmiş parametrelerin optimizasyonu için matematiksel teknikler üzerine odaklanır.

1.5. Bilgi Sistemlerine Çağdaş Yaklaşımlar

2- Davranışsal Yaklaşım

Sosyoloji

Psikoloji

Ekonomi Bilimi

Grupların ve organizasyonların sistem gelişimini nasıl etkilediklerini ve sistemlerin kişileri ve grupları ve organizasyonu nasıl etkilediklerini anlamaya çalışır.

Karar vericilerin biçimsel bir bilgiyi nasıl algıladıkları ve kullandıklarını araştırır.

Dijital ürünlerin üretilmesi ve dijital pazar dinamikleri ile bilgi sistemlerinin işletme içindeki kontrolü ve maliyet yapısını nasıl değiştirdiğini anlamaya çalışır.

1.5. Bilgi Sistemlerine Çağdaş Yaklaşımlar

1- Teknik Yaklaşım

Bilgisayar Bilimi

Yönetim Bilimi

Yöneylem Araştırması

2- Davranışsal Yaklaşım

Sosyoloji

Psikoloji

Ekonomi Bilimi

3- Sosyo-Teknik Yaklaşım

En uygun organizasyon performansının
hem teknik
hem de davranışsal
yaklaşımların optimize edilmesiyle
başarılacağını belirtir.

1.6. Tamamlayıcı Varlıklar: Organizasyonel Sermaye ve Doğru İş Modeli

Bilgi teknolojileri yatırımları; bazı işletmelere büyük geri dönüşler sağlarken diğerlerine çok az geri dönüş sağlamıştır.

Bazı işletmeler ise çok düşük yatırımlar ile çok büyük geri dönüşler sağlayabilmişlerdir.

Bilgi teknolojileri yatırımının, her zaman iyi bir geri dönüş sağlamasının garanti olmadığı bilinmelidir.

İşletmeler arasındaki bu farklılığın nedeni nedir?

1.6. Tamamlayıcı Varlıklar: Organizasyonel Sermaye ve Doğru İş Modeli

Cevap: Bazı işletmelerin yeni teknolojilere uygun iş modelleri uygulamamaları veya yeni teknolojilerin yok ettiği eski iş modellerini korumaya çalışmalarıdır.

Örneğin; müzik şirketlerinin online dağıtım modeli yerine fiziksel ortamda kayıt ve dağıtım modelini devam ettirmeleri bazı şirketlerin yok olmasına sebep olmuştur.

1.6. Tamamlayıcı Varlıklar: Organizasyonel Sermaye ve Doğru İş Modeli

Tamamlayıcı varlıklar, birinci yatırımdan değer elde etmek için gereken varlıklardır.

Örneğin, arabalardan değer sağlamak için otoyollar, benzin istasyonları, tamir servisleri yapmak, bazı standartlar geliştirmek ve yasal düzenlemeler yapmak gibi önemli tamamlayıcı varlıklardır.

Teknoloji yatırımları,

- ❖ Yeni iş modelleri
- ❖ Yeni iş süreçleri
- ❖ Yeni yönetim davranışları
- ❖ Organizasyonel kültür

gibi tamamlayıcı yatırımlar ile desteklenmelidir.

1.6. Tamamlayıcı Varlıklar: Organizasyonel Sermaye ve Doğru İş Modeli

Organizasyonel Varlıklar

- ❖ Verimliliğe ve etkinliğe değer veren destekleyici kurum kültürü
- ❖ Uygun iş modeli
- ❖ Verimli iş süreçleri
- ❖ Merkezi olmayan otorite
- ❖ Dağınık karar verme hakları
- ❖ Güçlü bilgi teknolojileri geliştirme sistemleri

Yönetimsel Varlıklar

- ❖ Teknoloji yatırımı ve değişimi için güçlü üst yönetim desteği
- ❖ Yönetim yeniliği için teşvikler
- ❖ Ekip çalışması ve işbirlikçi çalışma ortamları
- ❖ Yönetim karar becerilerini geliştirmek için eğitim programları
- ❖ Esnekliğe ve bilgiye dayalı karar almaya değer veren yönetim kültürü

Sosyal Varlıklar

- ❖ İnternet ve telekomünikasyon altyapısı
- ❖ İşgücünün bilgisayar okuryazarlığını artıran BT ile zenginleştirilmiş eğitim programları
- ❖ Standartlar (hem özel hem kamu sektöründe)
- ❖ Adil, istikrarlı pazar ortamları yaratan yasalar ve yönetmelikler
- ❖ Uygulamaya yardımcı olmak için bitişik pazarlardaki teknoloji ve hizmet firmaları

HAFTA 1. BİLGİ SİSTEMLERİ

Bölüm Özeti

- Bilgi sistemleri, günümüzde organizasyonlar için hayati bir rol oynamaktadır. Bu sistemler, veri ve bilgilerin toplanması, depolanması, işlenmesi ve dağıtılmasına yardımcı olan teknoloji tabanlı araçlardır. Bilgi sistemleri, organizasyonların verileri anlamlı bilgilere dönüştürmelerine ve karar verme süreçlerini desteklemelerine olanak tanır. Ayrıca, iş süreçlerini otomatikleştirerek verimliliği artırır ve işbirliği ve iletişimi kolaylaştırır. Organizasyonlar için bilgi sistemlerinin önemi, rekabet avantajı elde etme ve stratejik karar alma süreçlerini destekleme konularında da belirgindir. Bilgi sistemleri, farklı işlevleri destekleyen ve işbirliğini artıran bir rol oynar. Finans, satış, tedarik zinciri yönetimi gibi departmanlar, özel bilgi sistemleri kullanarak verimliliklerini artırır ve dış dünyayla daha etkili bir şekilde etkileşime geçerler.

Değerlendirme Soruları

- 1) Bilgi sistemleri işletmeyi nasıl dönüştürür ve günümüzde bir işletmeyi yürütmek ve yönetmek için bilgi sistemleri neden bu kadar önemli? Açıklayınız.
- 2) Bilgi sistemi nedir ve nasıl çalışır? Bilgi sistemlerinin yönetim, organizasyon ve teknoloji bileşenleri nelerdir? Bilgi sistemlerinin kuruluşlar için gerçek değer sağlamasını sağlamak için tamamlayıcı varlıklar neden gereklidir? Açıklayınız.
- 3) Bilgi sistemlerini incelemek için hangi akademik disiplinler kullanılır ve bu akademik disiplinler her biri bilgi sistemlerinin anlaşılmasına nasıl katkıda bulunur? Açıklayınız.